

DUURZAAM BOER BLIJVEN IN *Midden-Delfland*

verder werken aan een economisch & ecologisch duurzame melkveehouderij

Hoe blijft het agrarisch kerngebied open met koeien in de wei? —> **BEDRIJFSKRACHT en GEBIEDSKRACHT!**

Een open agrarisch kerngebied met graslanden en de koe in het landschap betekent een economisch sterke en duurzame melkveehouderij. Huidige wetten en regels garanderen te weinig, er is meer nodig! Duurzaamheid scoren en belonen via een Koe- en Kringloop-Kompas geeft melkveehouders nieuwe impulsen.

Eind 2009 zijn meer dan 20 melkveehouders in Midden-Delfland gestart met het ontdekken van de meerwaarde van kringlooplandbouw. In studiegroepen bespreken zij intensief de resultaten van ieders bedrijfscijfers. Zij leren van elkaar en brengen prestaties in beeld. Hierdoor ontdekken zij waar verbeteringen mogelijk zijn. Op deze manier versterken zij hun bedrijfskracht. Het Centrum voor Landbouw en Milieu (CLM) heeft onderzocht dat deze bedrijfsspecifieke kringloopcores ook te borgen zijn met een certificaat. Dat biedt kansen voor Midden-Delfland.

Om Midden-Delfland open te houden met de (melk)veehouderij als hoeder van het landschap wordt gewerkt aan de gebiedskracht van de bedrijven. Het creëren van meerwaarde in de keten is een uitdaging voor de studiegroepen. Er liggen kansen om de stedeling (de burger, consument, recreant) meer te betrekken bij de bedrijfsvoering. Midden-Delfland is tenslotte de 'binnentuin' van de Haagse en Rotterdamse regio. "Duurzaam Boer Blijven" brengt de (melk)veehouder dicht bij de burger en de omgeving, zodat niet alleen melk en vlees, maar ook landschap en ecosysteemdiensten worden geproduceerd waar de omgeving om vraagt.

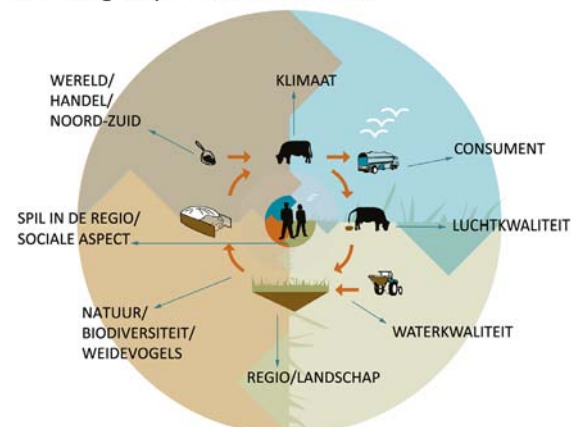
Het zichtbaar maken van maatschappelijke prestaties van de veehouderij loopt bovendien vooruit op het nieuwe Europese Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB) en op de mogelijke afschaffing van het melkquotum in 2015. Het kringloopcertificaat biedt hier bijzondere kansen!

Belonen voor duurzaamheid

In Midden-Delfland worden de mogelijkheden onderzocht voor (nieuwe) gebiedsversterkende geldstromen. Hoe kan er betaald worden voor duurzaamheidsprestaties, zoals weidegang en voor een goede score op het Koe- en Kringloop-Kompas? Wellicht is financiering voor duurzaamheidsprestaties mogelijk via een Gebiedsfonds of Streekrekening.

Beloning voor geleverde diensten of bovenwettelijke prestaties gaat niet alleen over geld. Het kan ook gaan over meer ruimte creëren in vergunningen bij staluitbreiding of ruimte binnen de mestwet. Daarvoor zal de bewijslast soms hoger moeten liggen, ofwel het kringloopcertificaat zwaarder geborgd worden. Dit kan een heel nieuwe dynamiek opleveren die kan bijdragen aan het duurzaam open houden van het agrarisch landschap met de koe in de wei.

De kringloop breder bekeken

Het boerenbedrijf als DE schakel tussen voedsel, natuur, milieu en samenleving!

Aan de slag met kringlooplandbouw?

Kringlooplandbouw is een bedrijfsvoering die is afgestemd op het gebruik van de op het bedrijf aanwezige en geproduceerde hulpbronnen en voorraden zoals zonlicht, mineralen, arbeid, organische stof en energie. Er wordt zeer selectief gebruik gemaakt van externe input. Er is respect voor natuurlijke systemen en – belangrijk - kringloop richt zich op realisatie van een inkomen over langere termijn.

Definitie uit CLM rapport “van top-down naar bodem-up”.

Innovatie aanjagen

Uitgaan van kringlooplandbouw en het samenspel tussen bedrijfskracht en gebiedskracht geeft een kader. Wat men zich echter moet realiseren, is dat boer blijven een persoonlijke aangelegenheid is. Wat willen de boer en zijn gezin? Wat zijn zijn sterke en zwakke kanten als ondernemer? Waar liggen kansen? Uiteindelijk is het een persoonlijke route om het bedrijf verder te verduurzamen, alleen of met een groepje melkveehouders, elk op zijn eigen manier.

Ondernemerskracht ontwikkelen kan door maximaal ruimte te geven aan innovatie. Met kringlooplandbouw en de scores als uitgangspunt, wordt er doorgedaan met het zoeken naar nieuwe markten, niches en diensten. Een gebiedsfonds kan daarvoor worden ingezet. Zo kunnen vernieuwingen van melkveehouders die nieuwe experimenten starten in Midden-Delfland worden ondersteund.

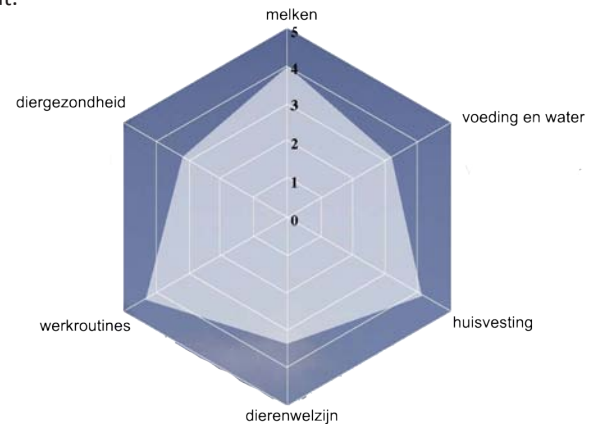

BEDRIJFSKRACHT = blijve koeien, blijve aarde en blijve boeren!

Bedrijfskracht is in principe een aangelegenheid van de melkveehouder zelf. De boer is ondernemer en wordt steeds meer op zijn ondernemerschap aangesproken. Toch heeft hij bijzondere verantwoordelijkheden, over het land waarop hij boert, over zijn omgeving en over de koeien die hij verzorgt. Het bedrijf kan krachtiger gemaakt worden door te belonen voor duurzaamheidsprestaties. CONO Kaasmakers stond in de Noord-Hollandse Beemsterpolder voor een vergelijkbare uitdaging. Zij sloten zich aan bij het Caring Dairy programma waar een meetsystematiek is ontwikkeld om blijve koeien, blijve aarde en blijve boeren te scoren. Midden-Delfland volgt graag dit voorbeeld.

Blijve koeien

Koe in de wei is een veelgehoorde uitspraak! Hoewel moderne stallen bijzonder comfortabel zijn voor de koe, wordt er vanuit gegaan dat een koe in de wei zich prettiger voelt dan op stal. Zij zou op zijn minst de vrijheid van keuze moeten hebben. In Midden- Delfland is de koe in de wei ook nog eens gezichts-bepalend voor het typische polderlandschap. Maar bedrijven nemen toe in omvang en vanuit economisch en arbeidstechnisch oogpunt is het niet meer vanzelfsprekend dat de koe naar buiten gaat.

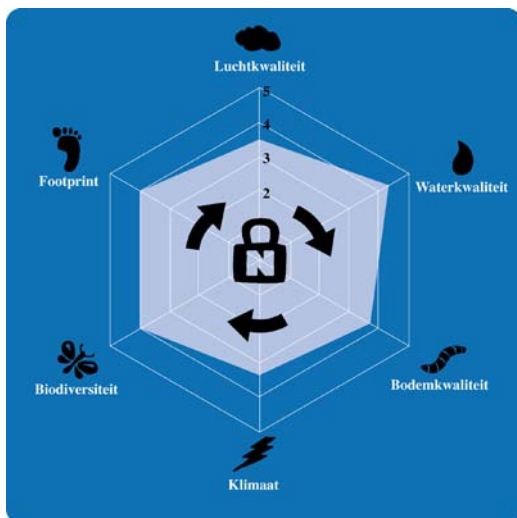

Om zo integraal mogelijk te scoren of de koeien blij en gelukkig zijn, is het Koe-Kompass ontwikkeld (zie afbeelding). Dat is enerzijds een onafhankelijk meetinstrument en anderzijds ook een managementinstrument voor de melkveehouder. Een getrainde

dierenarts kan het Koe-Kompas toepassen en meestal wordt het bedrijf gescoord onder toezend oog van de studiegroep, zodat boeren van elkaar leren. Het Koe-Kompas kan het verplichte periodieke bedrijfsbezoek van de dierenarts vervangen.

Blijje aarde

In verregaande mate kunnen landbouw, natuur en milieu prima gecombineerd worden. Daar ligt vanzelfsprekend de eerste uitdaging! Het kringloopdenken helpt daarbij. Bodem, plant, dier en mest optimaal op elkaar afstemmen resulteert in minder milieuverliezen en hogere opbrengsten. Het Kringloop-Kompas (zie afbeelding) scoort op “blijje aarde” en maakt aan boer en burger zichtbaar hoe “blij” de aarde is.

In de studiegroepen staan alle prestaties van de melkveehouders onder elkaar. Al snel worden dan verschillen inzichtelijk, bijvoorbeeld in het krachtvoer- en kunstmestgebruik.

Blijje boeren

Tja, wanneer is de boer zelf blij? Waarschijnlijk met een hogere melkprijs en meer inkomsten. In een open markt is de melkprijs echter niet af te dwingen. Onderzoek wijst uit dat vooral zaken als lange termijn toekomstperspectief (zekerheden), opvolging, waardering voor het werk en de sociale aspecten het meeste bijdragen aan “blijje boeren”.

In een stedelijk gebied als Midden-Delfland zijn er veel kansen voor verbredingsactiviteiten toch blijft kostenbeheersing te allen tijde prioriteit nummer 1! En daar is de melkveehouder zelf

STREEFPROFIEL MELKVEEHOUDERIJ MIDDEN-DELFLAND

Het streefprofiel is niet bedoeld als ‘norm of keurslijf’ maar gaat juist uit van maatwerk en diversiteit. Er zijn vele manieren om een duurzamere bedrijfsvoering te bereiken. Vaak is het sterk ondernemersgebonden.

Centraal staat:

- weidegang (*koe in de wei*)
- duurzaam bodembeheer
- robuust melkvee
- gesloten mineralen kringloop met zo laag mogelijke verliezen naar de omgeving
- een certificaat dat duurzaamheidsprestaties transparant maakt en borgt
- opgeruimd erf en ‘open deur’ voor geïnteresseerde burgers

verantwoordelijk voor. Een efficiëntere bedrijfskringloop en een betere diergezondheid helpen daarbij. Werken aan lagere voerkosten door bijvoorbeeld kwalitatief beter ruwvoer te winnen kan de kostprijs verder verlagen. Soms kan door het inkruisen van robuuste veerassen bespaard worden op de kosten of wat te denken van bijvoorbeeld de teelt van eigen (kracht)voergewassen? Dat zijn typische onderwerpen die tijdens de studiegroep-bijeenkomsten en themadagen aan de orde komen.

Laten zien wat je doet en hoe je het doet is werken aan de kwaliteit van je bedrijf en de omgeving. Elk vanuit eigen passie, rol en mogelijkheden! Zo wordt er concreet vorm en inhoud gegeven aan duurzaamheid.

Midden-Delfland valt binnen de metropoolregio Rotterdam-Den Haag (= ruim 2,5 miljoen mensen rondom het gebied)

- 3.500 ha agrarisch kerngebied (hoofdzakelijk melkveehouderij)
- 60 veehouders, vrijwel allemaal melkveehouders
- karakteristiek open agrarisch cultuur veenweide landschap
- 2.000 ha recreatie en natuur
- 1.200 ha kassen, bedrijven en ‘rood’
- Onderdeel van de Hof van Delfland (www.hofvandelfland.nl)
- actieve lokale LTO afdeling Delflands Groen (www.ltodelflandsgroen.nl) & agrarische natuurvereniging Vockestaert (www.vockestaert.nl)

GEBIEDSKRACHT = samen aan de slag

Bedrijfskracht kan gezien worden als het individuele ondernemersverhaal. Maar waar staan de burger en de consument? En alle andere landeigenaren? Hoe krijgen we het gebied met alle stakeholders in beweging? Wanneer is de burger blij? Een duurzame bedrijfsvoering moet actief verkocht worden richting de samenleving en waar mogelijk ook aan de consument via melk- en vleesproducten of door diensten. De markt biedt weinig garanties voor het behoud van de boer in Midden-Delfland. Het testen van een aanpak, om geldstromen zo in te zetten dat een duurzame ontwikkeling maximaal gestimuleerd wordt, is ons streven.

Meerwaarde voor de samenleving

In Midden-Delfland wordt gebouwd aan “onafhankelijke” financieringssystemen, bijvoorbeeld via de Rabobank Streekrekening, het Groenfonds Midden-Delfland en de Nationale Groen-Blauwe Diensten. In essentie draait het om transparantie! Vanuit bedrijfskracht (Koe- en Kringloop-Kompas) kunnen duurzaamheidsprestaties inzichtelijk gemaakt worden en dus ook beloond worden. Om fysieke verbeteringen op bedrijven te ondersteunen zouden IODS-middelen en het DOP-NOAP fonds benut kunnen worden.

De sector is niet van vandaag op morgen duurzaam, maar zij werkt er wel hard aan! Melkveehouders willen “boer blijven” en gaan via (gecertificeerde) scores open de dialoog met de burger en het ommeland aan.

Meerwaarde via melk en vlees

Het zou natuurlijk mooi zijn als er meer voor de producten van de boer betaald zou worden, maar zo eenvoudig werkt dat helaas niet

in een vrijemarkteconomie. Toch blijft er gezocht worden naar manieren om de voedselproductie verder te regionaliseren. Dagverse (rauwe) melk rechtstreeks naar de stad? Yoghurt maken? Of wat te denken van de “Delflandse Kluit” (boter) opnieuw op de markt brengen?

Meerwaarde door samenwerking

Samenwerking tussen (melkvee)bedrijven onderling door kennisuitwisseling of bijvoorbeeld via een voercentrum geeft direct meerwaarde. Samenwerkingsverbanden tussen bedrijf en overheden, zoals al gebeurt via ANV Vockestaert en LTO DelflandsGroen, kunnen ook verder versterkt worden. Met burgers kan gezocht worden naar nieuwe mogelijkheden om samen te werken zoals de collectieve aanschaf en plaatsing van zonnepanelen.

Ook meedoen?

Als veehouder kunt u zich aansluiten bij de studiegroepen of kunt u themabijeenkomsten bijwonen. Bent u als burger, consument, bestuurder, beleidsmaker, erfbetreder of anderszins betrokken bij een duurzaam Midden-Delfland? Neem dan contact met ons op!

Het programma Duurzaam Boer Blijven in Midden-Delfland wordt mogelijk gemaakt door financiering vanuit het IODS-kwaliteitsproject “groen ondernemen”, de inzet van participerende gebiedsorganisaties en melkveehouders en wordt actief begeleid door de gemeente Midden-Delfland

Vragen over de studiegroep of over het programma Duurzaam Boer Blijven in Midden-Delfland?
Neem contact op met Hiske Ridder, via hridder@middendelfland.nl, mobiel 06 17391430 of met Frank Verhoeven via: info@duurzaamboerblijven.nl, mobiel 06 20003239

www.duurzaamboerblijven.nl

Hof van Delfland Raad

